

Μετάφραση στο Βυζάντιο • Ο άνθρωπος που τον έλεγαν Ζμπιγκ • Γράμμα από τη φυλακή του Εργογάν ενός διάσημου τούρκου συγγραφέα • Η δραχμή, τα διαφθορικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας και ο ρόλος της «κομματοκρατίας» • Πήγερ Χωλ (1930-2017): από άλλη γωνία • Ο Ανδρέας Παπανδρέου και η αναγνώριση της Ελληνικής Αντίστασης

Η μνήμη που διαμορφώνει το μέλλον

Μια πρώτη ανάγνωση της βράβευσης του συγγραφέα Καζού Ισιγκούρο με το Νόμπελ Λογοτεχνίας του 2017

Από τη ΜΥΡΣΙΝΗ ΓΚΑΝΑ

Διαποτώνο κάθε χρόνο, δύο και πιο έντονα, στο Νόμπελ Λογοτεχνίας είναι πάλιν μια υπόθεση που πάφνουμε πολλά προσωπικά. Πίσθινότας να ήταν πάντα έτοι, άλλα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μετατρέπονται σε δημόσια τη συζήτηση που θα είχαμε με τους φίλους μας. «Δεν έπρεπε να το πάρει αυτός, δεν είναι δίκαιο», λές και τους έχουμε βάλει δύλως στη ζηγαριά και έχουμε βρει με σιγουρά ποιος έγει το μεγαλύτερο βάρος. Η λογοτεχνία όμως δεν είναι κάπι τόσο εύκολα μετρήμα. Η έλειψη ταλέντου, φυσικά, βγάζει μάτι, αλλά ανάμεσα στους ταλαντούχους, και ακόμα περισσότερο, τους υπερ-ταλαντούχους, πώς θα μετρήσουμε ποιος είναι ο πιο αξονοβαθεύοντας; Έχουμε συνηθίσα τα βλέπουμε πιο από τις επιλογές της Συντριβής Ακαδημίας κριτήρια κάποιες φορές πολιτικά, κάποιες άλλες να διακρίνουμε την επιθυμία να γίνει ευρύτερα γνωστός ένας σημαντικός συγγραφέας από μικρή γένωση ή που παρέμεινε σχετικά άγνωστος επεδή το έργο του ήταν πιο αδιάτερος ή δύσκολο. Υπήρχε, σαφώς, μια αισθήση ελπίσιμος. Οι περισσότεροι βραβευμένοι, ακόμη και όταν το όνομά τους ήταν πολύ γνωστό, δεν ήταν απαραίτησης πολυδιμισμένοι. Ας μην αναλύσουμε εξαντλητικά τις ατελείωτες συζητήσεις που προκάλεσαν η περισσή βράβευση του Μποριτ Ντύλαν, αλλά ας σταθύνουμε σε ένα από τα επιχειρήματα που ακούστηκαν αρκετά, ότι δηλαδή ο Ντύλαν ήταν ηδη πολύ, υπερβολικός γνωστός, και δεν «χρειαζόταν» το Νόμπελ, ούτε για τη φήμη ούτε, πολύ περισσότερο, για τα χρήματα.

Και φέτος βραβεύεται ο Καζού Ισιγκούρο. Για τον οποίο κάποιοι θα πουν ξανά ότι δεν είχε ανάρτη τη δη-

Alexander Baxevanis

Ο Καζού Ισιγκούρο στο Hay Festival της Ουαλλίας, το 2015.

μοισιότητα του Νόμπελ, μια που *Ta apomenápa μιας μέρας μεταφέρθηκαν*, με πολύ μεγάλη επιτυχία, στον κινηματογάρφο ήδη από το 1993 (σε στηνθεσία των Τζάιμς Άιφορο). Έτοις γνώρισα κι εγώ το δυομάρτιο του, γιατί είδα με την τανάνι, δεν διάβασα ούτος το συγκεκριμένο βιβλίο. Διάβασα αργότερα το *Tōke no jūmon* αρχανόν, το οποίο δεν με παρέδωσε με τρέλα, δεν με έκανε να ξενιγχτείσι, αλλά με έκανε να νιάθω αβέβαιη και απορροανταλομένη. Ήταν βέβαια μια εποχή που μου άφεαν οι βεβαιότητες, που ο κόσμος γόρυ μου ήταν απολύτως συμπατής και το θέμα της μνήμης δεν με απαγολώνει και τόσο. Ωστόσο δεν έκλεισα με τον Ισιγκούρο, όπως μου συμβαίνει με άλλους συγγραφείς. Μερικά χρόνια αργότερα, το *Miyu arjōtes* ποτέ μοι άφησε ξανά ένα περέργο αισθήμα. Αυτός ο κόσμος είχε κάτι το γνώριμο και ταυτόχρονα αινιέτιο, κάτι που δημιουργούσε μια απόσταση, αλλά και με άγνιξ, ζωντανή και

αναπάντεχα, σαν άνθρωπος που ενώ πιστεύεις ότι δεν του συμπαθεί πολύ ουσιαστικά οι ζωντανόσκοποι, και που δεν σε κάνουν να τον αγαπήσεις, αλλά ν τον δεις πο τριπερά. Και μετά ήρθε, αντίστροφα, μια που πρόκειται για το πρότο του βιβλίο, η *Χλωρί θέλα των λόρων* και εντυπωσιάστηκε με την επιμονή του Ισιγκούρο στο θέμα της μνήμης, και της αναζοποίησης της, και της ρευστότητάς της. Πάλι χάδισμε τη ζωή μας μέσα από τις αναμνήσεις μας, που ήμως δεν μπορούμε να εμποτευτούμε απότοτος. Και πώς αυτός ο βρετανός συγγραφέας παραμένει τόσο λάπτοντας, κι ας έχει στη γνέτερά του, το Νάγκασάδι, μόνο τα πέντε πρώτα χρόνια της ζωής του. Αναμνήσεις κι αυτά, από έναν κόδω της παιδικής ηλικίας, αυτόν που κάποιοι αποκαλούν πατρίδα, αλλά στην πραγματικότητα δεν έχει υπάρξει ποτέ. Και οινα καταλάβα αναδρυμικά και τα άλλα του βιβλία,

αυτήν τη μισοτηριώδη αποστασιοποίηση με τις ζωντανές εκρήξεις συνανθρώματος, γραμμένα από έναν άνθρωπο που μοιάζει να ωρορρέι κυριολεκτικά ανάμεσα σε δύο κόμμους αντιθέτως, την ελώντρεμεια της Δύσης και την εσωτερικότητα της Ανατολής. Ο πιο βαθές μας μνήμες ορίζουν τις αντιδράσεις μας στις καταστάσεις που συναντάμε στη μετέπειτα ζωή μας, και παιζοντας με τη μνήμη, ο Ισιγκούρο φαίνεται τελικά στο κέντρο της ανθρώπινης υπαρξης, που προσπαθεί διαρκώς να χίσει μια γένιφα ανάμεσα στον εαυτό της και τον ξένο κόδωμο, επιτραπεζόντας όλα τα υλικά που μπορεί να μαζέψῃ, μεταπλάσιοντάς τα, παραμορφώνοντάς τα, δούς και ίππος χρειάζεται για να καταφέρει τελικά κάποιος να ξήσει. Και αυτούς που θέλουμε εν τέλει κάθε φορά να βραβευτούν ίσοις έτσι να τους διαλέχουμε, κοτύντας ποιοι μας έχουν βοηθήσει περισσότερο να ζήσουμε, και όχι απλά να επιβώνουμε. ■